

Informativni članak o Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.

Europska komisija je 26. svibnja 2015. službeno usvojila Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske (PRR). Program navodi glavne prioritete Republike Hrvatske za korištenje 2,3 milijardi eura javnog novca koji je dostupan za razdoblje 2014. – 2020. (2 milijarde eura iz proračuna EU-a i 0,3 milijardi eura nacionalnih sredstava).

Glavni cilj PRR-a je restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog i prehrambenog sektora. Očekuje se da će gotovo 2000 gospodarstava koristiti potporu investicijama, više od 5.000 poljoprivrednika dobit će potporu za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava a oko 1.000 mladih poljoprivrednika primit će potporu za pokretanje njihovih gospodarstava. Program također stavlja naglasak na obnovu, očuvanje i poboljšanje bio-raznolikosti.

Na gotovo 60.000 hektara (ha) podupirat će se prijelaz na ekološki uzgoj i održavanje istog. Mjere povezane s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama provodit će se na daljnjih 40.500 ha. Više od jedne desetine sredstava namijenjena je proizvodnji energije iz obnovljivih izvora. Oko 42.000 osoba bit će educirano s ciljem povećanja znanja i vještina zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu.

Hrvatska će također provoditi Europsko inovacijsko partnerstvo, program koji ima za cilj stvaranje više od 2000 ne-poljoprivrednih radnih mjesta u okviru procesa diversifikacije i razvoja malih poduzeća. 30 % ruralnog stanovništva imat će koristi od poboljšane infrastrukture.

Potpora [ruralnom razvoju](#) je drugi stup [Zajedničke poljoprivredne politike](#) te državama članicama nudi paket EU financiranja na nacionalnoj ili regionalnoj razini u sklopu višegodišnjih, sufinanciranih programa. Ukupno 118 programa je predviđeno za 28 država članica. Nova [uredba ruralnog razvoja](#) za razdoblje 2014-2020 se sastoji od šest gospodarskih, ekoloških i socijalnih prioriteta dok programi utvrđuju jasne ciljeve koji se žele postići. Također, kako bi se aktivnosti bolje koordinirale i kako bi se povećala sinergija s drugim europskim strukturnim i investicijskim fondovima ([ESIF](#)) sklopljen je [Partnerski sporazum](#) sa svakom državom članicom koji sadrži sveobuhvatnu strategiju strukturnih ulaganja EU fondova.

Ovaj dokument daje kratak pregled kako će PRR utjecati na izazove i mogućnosti s kojima se suočava Hrvatska. U dodatku, Prilog 1 prikazuje prioritete i fokus područja svaki sa svojim specifičnim ciljevima te njihov dodijeljeni proračun.

1. STANJE I KLJUČNI IZAZOVI

Hrvatska zauzima površinu od 56.594 km² od čega su 99,24% ruralna područja. Oko 40% ukupne površine čine poljoprivredna zemljišta, dok šume zauzimaju 36% površine. Broj stanovnika iznosi 4,4 milijuna - više od polovice živi u ruralnim područjima.

Prema Eurostatu, 2012. godine, 2,8 milijuna stanovnika bilo je radno sposobno, od čega je 1,7 milijuna bilo aktivno, a 1,4 milijuna zaposleno stanovništvo. U poljoprivredi je zaposleno 12,4% stanovnika, u šumarstvu 1%, proizvodnji hrane i prehrambenoj industriji 3,4% i turizmu 5,7% ukupno zaposlenog stanovništva.

Prosječna veličina poljoprivrednog posjeda iznosi 5,6 ha što je znatno manje od prosječne veličine u ostatku EU (14,4 ha). Polovica svih poljoprivrednih gospodarstava u Hrvatskoj manja je od 2 ha dok je velika većina manja od 10 ha (89,4%). Prosječna ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva u Hrvatskoj, izračunata na temelju ukupne vrijednosti proizvodnje, je 9.064 eura. Prema tom kriteriju, 40% poljoprivrednih gospodarstava Hrvatske ima prosječnu ekonomsku veličinu manju od 2.000 eura.

Prosječni prinosi usjeva u Hrvatskoj su niži nego u drugim zemljama EU zbog zastarjele tehnologije i čestih suša. Također, ozbiljan strukturalni izazov u sektorima poput voćarstva, povrtlarstva i stočarstva proizlazi iz potrebe za ulaganjem, modernizacijom, pripremom proizvoda za tržište i promicanjem proizvodnje te tržišne organizacije poljoprivrednika, a sve sa zajedničkim ciljem osiguravanja snažnijeg rasta proizvodnje i stvaranja novih radnih mjesta.

Hrvatska je sve više izložena ekstremnim vremenskim uvjetima koji dovode do suša i poplava uzrokovanih klimatskim promjenama. Međutim, na proizvodnju značajno utječe i činjenica da se navodnjavanje koristi samo na 1% poljoprivrednog zemljišta.

Zbog sukoba između 1991. i 1995. godine, 11.000 ha poljoprivrednog zemljišta je trenutno pokriveno minama.

Područja mreže Natura 2000 pokrivaju gotovo 37% površine Hrvatske. Napuštanje proizvodnje kao i intenziviranje uzgoja u područjima velike prirodne vrijednosti imaju negativan utjecaj na biološku raznolikost. Proizvodnja obnovljive energije u Hrvatskoj je vrlo niska. Na primjer, proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije iznosi 4,9% od ukupne proizvodnje, s izuzetkom velikih hidroelektrana. Samo 2,4% od ukupnog poljoprivrednog zemljišta trenutno se koristi za ekološki uzgoj. Degradirane šume danas pokrivaju 44% ukupnog šumskog zemljišta zbog neadekvatnog upravljanja u prošlosti, šumskih požara i drugih čimbenika.

Depopulacija, utjecaj rata i dugoročna ekonomska kriza utjecali su na loše održavanje infrastrukture, socijalnih i kulturnih objekata. To je dovelo do slabe dostupnosti osnovnih usluga za lokalno ruralno stanovništvo.

2. KAKO ĆE HRVATSKI PRR DOPRINIJETI RJEŠAVANJU OVIH IZAZOVA

U rješavanju ovih izazova, hrvatski PRR će financirati aktivnosti u okviru svih šest prioriteta za ruralni razvoj - glavni prioritet bit će Prioritet 2: Jačanje održivosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnost svih vrsta poljoprivrede u svim regijama i promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivo upravljanje šumama.

Prijenos znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima

U okviru ovog prioriteta, PRR ima za cilj financirati prijenos znanja, informativne aktivnosti, savjetodavne službe, upravljanje i usluge pomoći na poljoprivrednim gospodarstvima te suradnju. Oko 42.000 osoba će biti osposobljeno za poboljšanje znanja i vještina stanovništva zaposlenog u poljoprivredi i šumarstvu. Planirana je realizacija 109 projekata suradnje dok će 33 operativne skupine biti uspostavljene u okviru Europskog inovacijskog partnerstva.

Konkurentnost poljoprivrednog sektora i održivo šumarstvo

Očekuje se da će gotovo 2.000 poljoprivrednih gospodarstava primiti investicijske potpore s ciljem povećanja modernizacije i konkurentnosti. Potpore za pokretanje će primiti do 5.000 malih poljoprivrednika i 1.000 mladih poljoprivrednika. Više od 1.200 gospodarstava će primiti potporu za ulaganja u nepoljoprivrednim djelatnostima u ruralnim područjima. Podrška je također predviđena za modernizaciju šumskih tehnologija i izgradnju šumske infrastrukture.

Organizacija poljoprivredno-prehrambenog lanca uključujući preradu i promociju poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja i upravljanje rizicima u poljoprivredi

Gotovo 1.500 poljoprivrednih gospodarstava će dobiti potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržnicama, kratkim krugovima opskrbe i skupinama proizvođača. Gotovo 1.000 poljoprivrednih gospodarstava dobit će potporu za sudjelovanje u programima kvalitete za poljoprivredne proizvode dok će oko 110 poljoprivrednih gospodarstava sudjelovati u projektima suradnje i lokalne promocije vezane za krugove opskrbe. Podrška će biti osigurana za uspostavljanje 33 skupine proizvođača. Oko 118.000.000 eura će se koristiti za razminiranje zemljišta i vraćanje u funkciju poljoprivredne infrastrukture oštećene uslijed prirodnih nepogoda i katastrofalnih događaja. Oko 3,5% gospodarstava će sudjelovati u programima upravljanja rizikom.

Vraćanje u funkciju, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih za poljoprivredu i šumarstvo

Podrška za prijelaz na ekološki uzgoj će pokriti 16.496 ha dok će održavanje istog biti podržano na 41.648 ha. To znači ukupno povećanje područja ekološkog uzgoja za 40%. Agro-okolišno-klimatske mjere će se provoditi na 40.500 ha. Plaćanja za područja s prirodnim ograničenjima planiraju pokriti 422.000 ha. Ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava će biti podržana kroz više od 4.500 projekata koji će pokriti 6.300 ha.

Učinkovitost resursa i klime

Proizvodnja obnovljivih izvora energije će biti podržana kroz gotovo 800 operacija za investicije. Upravljanje nad 3,7% grla stoke će se poboljšati i na taj način smanjiti emisije stakleničkih plinova i / ili amonijaka. Gotovo 1% poljoprivrednog i šumskog zemljišta bit će pod ugovorima o upravljanju. To će pridonijeti sekvestraciji ugljika u poljoprivredi i šumarstvu.

Socijalna uključenost i lokalni razvoj u ruralnim područjima

Program ima za cilj stvoriti više od 2.000 nepoljoprivrednih radnih mjesta kroz diversifikaciju i razvoj malih poduzeća. Ukupno 45 LEADER lokalnih akcijskih skupina će biti odabrano za provedbu lokalnih razvojnih strategija koje će zahvatiti 40% ruralnog stanovništva. Oko 30% ruralnog stanovništva će imati koristi od poboljšane infrastrukture.

Četiri najveće mjere PRR u proračunskom smislu (ukupni javni doprinos) su:

- 567.000.000 eura namijenjeno je za mjeru 4: Ulaganja u materijalnu imovinu
- 273.000.000 eura namijenjeno je za mjeru 13: Plaćanja u područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima
- 226.000.000 eura namijenjeno je za mjeru 7: Osnovne usluge i obnova sela u ruralnim područjima
- 226.000.000 eura namijenjeno je za mjeru 6: Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća

Prilog 1: Indikativni javni doprinos za hrvatski Program ruralnog razvoja

Cilj	Mjera	€ Ukupno javno	%
Prioritet 1: Prijenos znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima¹			
1A: Poticanje inovacija, suradnje, baze znanja 1,80% od PRR doprinosa	01 znanje		
	02 savjeti		
	16 suradnja		
1B: Jačanje veza (sa istraživanjem itd.) 109 projekata suradnje	16 suradnja		
1C: Obuka 14 999 sudionika obučeno	01 znanje		
Prioritet 2: Održivost poljoprivrednog gospodarstva, konkurentnost i održivo upravljanje šumama		573 245 852.48	
2A: Ekonomski učinak, restrukturiranje i modernizacija 0.78% gospodarstava sa PRR potporom	01 znanje	4 000 000.00	0.2
	02 savjeti	4 235 294.12	0.2
	04 ulaganja	358 877 647.06	15
	06 poslovni razvoj /razvoj gospodarstva	79 764 705.88	3.34
	16 suradnja	7 500 000.00	0.3
2B: Generacijska obnova 0.43% gospodarstava sa PRR potporom za razvoj poslovnog plana/ulaganja za mlade poljoprivrednike	01 znanje	2 000 000.00	0.1
	02 savjeti	2 117 647.06	0.1
	06 poslovni razvoj /razvoj gospodarstva	50 222 222.22	2.1
2C+: Potpora održivosti i konkurentnosti poduzeća koja se bave šumarstvom i promicanje održivog upravljanja šumama	04 ulaganja	21 345 882.35	0.9
	08 ulaganja u šume	43 182 453.79	1.8
Prioritet 3: Organizacija poljoprivredno-prehrambenog lanca uključujući prerađu i promociju poljoprivrednih proizvoda, dobrobiti životinja i upravljanje rizicima		278 956 380.04	
3A: Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača 0.63% poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržištima i kratkim lancima opskrbe te skupinama/organizacijama proizvođača	01 znanje	666 666.67	0.03
	03 programi kvalitete	7 058 823.53	0.03
	04 ulaganja	86 717 647.06	3.6
	09 skupine proizvođača	8 888 888.89	0.4
	16 suradnja	833 333.33	0.03
3B: Sprječavanja i upravljanje rizikom na poljoprivrednim gospodarstvima 3.54% poljoprivrednih gospodarstava koja sudjeluju u programima upravljanja rizicima	05 obnavljanje polj. potencijala	118 117 647.06	5
	17 upravljanje rizikom	56 673 373.50	2.4

¹ Za Prioritet 1 nije prikazan financijski doprinos jer je isti raspoređen na ostala fokus područja.

Prioritet 4: Vraćanje u funkciju, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih za poljoprivredu i šumarstvo²		657 631 077.21	27.6
4A Bio-raznolikost 0.25% šumskog/ostalih šumovitih područja pod ugovorima 7.68% poljoprivrednog zemljišta pod ugovorima	01 znanje 02 savjeti 04 ulaganja 08 ulaganja u šume	6 666 666.67 14 823 529.41 26 682 352.94 47 881 224.69	0.3 0.6 1.1 2
4B Upravljanje vodama 5.18% poljoprivrednog zemljišta pod ugovorima 0.25% šumskog zemljišta pod ugovorima	10 AOŠ 11 ekološki uzgoj 13 PPO	111 667 680.00 128 309 623.50 321 600 000.00	4.7 5.4 13.5
4C Erozijska tla i upravljanje 5.18% poljoprivrednog zemljišta pod ugovorima 0.25% šumskog zemljišta pod ugovorima			
Prioritet 5: Učinkovitost resursa i prijelaz na nisko-ugljičnu ekonomiju i klimatsku otpornost u poljoprivredi, prehrambenom i šumskom sektoru		200 597 894.12	8.4
5C Obnovljiva energija Ukupne investicije u proizvodnji obnovljive energije	04 ulaganja	94 055 294.12	3.9
5D Smanjenje stakleničkih plinova i emisije amonijaka 3.71% grla stoke (GS) obuhvaćenih ulaganjima u upravljanje stokom radi smanjenja stakleničkih plinova i/ili emisije amonijaka 0.91% poljoprivrednog zemljišta pod ugovorima o upravljanju u cilju smanjenja stakleničkih plinova i/ili emisije amonijaka	04 ulaganja 10 AOŠ	79 380 000.00 9 930 000.00	3.3 0.4
5E Pohrana i sekvencijacija ugljika 0.92% poljoprivrednog zemljišta pod ugovorima o upravljanju u cilju poticanja pohrane i sekvencijacije ugljika u poljoprivredi i šumarstvu	10 AOŠ	17 232 600.00	0.7
Prioritet 6: Društveno uključivanje, smanjenje siromaštva i ekonomski razvoj ruralnih područja		468 241 752.40	19.6
6A Diversifikacija, stvaranje malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta 2014 radnih mjesta otvorenih u okviru projekata potpore	06 poslovni razvoj /razvoj gospodarstva 08 ulaganja u šume	132 941 176.47 1 877 497.99	5.6 0.07
6B LEADER 39.63% ruralnog stanovništva koje je obuhvaćeno strategijom lokalnog razvoja 29.78% ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura 180 radna mjesta otvorena u okviru projekata potpore (Leader)	07 osnovne usluge 19 LEADER	265 882 352.94 67 540 725.00	11.2 2.8
Tehnička pomoć		55 034 562.05	2.3
Ukupni javni doprinos €		2 383 294 499.84	100

² Doprinos pod Prioritetom 4 je programiran za prioritet kao cjelinu, ne za individualna fokus područja